

BIAŁYSTOK

Muzeum Podlaskie w Białymstoku, Rynek Kościuszki 10

10-11, 17-18 września 2016 r.

DZIEŃ OTWARTY w białostockim Ratuszu, Muzeum Historycznym, Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego, Muzeum w Bielsku Podlaskim, Muzeum Wnętrz Pałacowych w Choroszcy, Muzeum w Tykocinie (tu dodatkowo podczas prezentacji multimedialnej pokaz dawnego wyposażenia tykocińskiej synagogi)

Ratusz w Białymstoku, Rynek Kościuszki 10

SACRUM ET PROFANUM.

RYTUAŁ I CODZIENNOŚĆ U SCHYŁKU EPOKI KAMIENIA

Wystawa przygotowana przez Dział Archeologii Muzeum Podlaskiego w Białymstoku przy współpracy merytorycznej Instytutu Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego.

Zabytki pochodzą ze zbiorów Działu Archeologii Muzeum Podlaskiego w Białymstoku, w tym badań realizowanych przez Muzeum i Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego. Ekspozycję uzupełnią wybrane przedmioty ze zbiorów Działu Etnografii.

10-11, 17-18 września 2016 r., godz. 13.00

Spotkanie na ekspozycji z jej autorem Adamem Wawrusiewiczem

Niewiele współczesnych odkryć archeologicznych można określić mianem przełomowych, zmieniających postrzeganie prehistorii zarówno regionu jak i całego pogranicza Wschodniej i Zachodniej Europy. Bezspornie do takich należą odsłonięte w Supraślu pozostałości unikalnych obiektów obrzędowych związanych z najstarszymi elitami „starego świata” – społecznościami określanymi w kategorii fenomenu Pucharów Dzwonowatych rozwijających się na szerokich obszarach Europy i północnej Afryki w III tys. p.n.e. Ich pojawienie się w nieodwracalnie zmieniło styl życia lokalnych łowców-zbieraczy kończąc tym samym jeden z najbardziej romantycznych rozdziałów naszej prehistorii – świat „ostatnich Indian Europy Środkowej”.

Ekspozycja ukierunkowana na odtworzenie swoistego „klimatu” miejsca i czasu – schyłku epoki kamienia w dolinie Supraśli.

Część pierwsza wystawy - to odtworzenie specyficznej strefy *sacrum* - świętej przestrzeni, której pozostałości odkryto na szczycie niewielkiej wyspy zatopionej pośrodku doliny Supraśli. To tu odkryto sensacyjne depozyty obrzędowe społeczności określanych mianem Pucharów Dzwonowatych - najstarszych elit „starego świata”.

Druga, to codzienność - strefa *profanum* - świat ostatnich łowców-zbieraczy Europy Środkowej. Prezentacja oparta na wynikach badań archeologicznych zrealizowanych na sąsiednim stanowisku, położonym przy kolonii Dębówik w pobliżu Supraśla.

Na wystawie zaprezentowane zostaną obiekty zabytkowe, które w miarę możliwości będą wyeksponowane w kontekście ich pierwotnego układu, udokumentowanego podczas badań archeologicznych. Z natury rzeczy niewielkie artefakty zostaną uzupełnione rekonstrukcjami poszczególnych przedmiotów (naczynia, elementy broni, ozdoby bursztynowe) oraz instalacją przestrzenną odtwarzającą fragment konstrukcji szałasów.

Muzeum Historyczne w Białymstoku, ul. Warszawska 37

10-11, 17-18 września 2016 r., godz. 11.30

Zwiedzanie wystawy czasowej „Podniebni pasjonaci – sport balonowy w Białymstoku 1975-1989” oraz pokaz filmu „Tylko Balonem” w reż. Małgorzaty Półtorak z TVP Białystok, w którym założyciele Studenckiego Klubu Balonowego Białystok opowiadają o swojej pasji.

Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego, ul. Świętojańska 17

10-11, 17-18 września 2016 r., godz. 11.00

Spotkania ph. *Drzwi gnieźnieńskie – historia i znaczenie* przygotowane w oparciu o będącą w zbiorach Muzeum repetycję drzwi gnieźnieńskich autorstwa Alfonsa Karnego.

Muzeum Historii Medycyny i Farmacji Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku (prawe skrzydło Pałacu Branickich), ul. J. Kilińskiego 1

11 września 2016 r., godz. 10.00, 12.00, 14.00, 15.30

Poznaj duchy „Polskiego Wersalu”!

Spacer z przewodnikiem po reprezentacyjnych apartamentach Pałacu Branickich. Przewodnik będzie czekał w Muzeum Historii Medycyny i Farmacji UMB (prawe skrzydło Pałacu).

BIELSK PODLASKI

**Dziedziniec zabytkowego Ratusza, ul. A. Mickiewicza 45
wrzesień 2016**

Plenerowa wystawa fotografii pt. *Śladami zapomnianego Podlasia - nasza tożsamość w pamięci przysłych pokoleń* zorganizowana przez UMWP w Białymstoku oraz Fundację Zapomniane Podlasie.

Pomysł wystawy narodził się podczas wędrówek po wiejskich, przygranicznych obszarach województwa podlaskiego. Autorzy zdjęć spotkali na swojej drodze wiele pięknych, ulegających degradacji zabytków, także ich życzliwych gospodarzy. Uświadomiło im to, jak mało wiemy o bogactwie kulturowym i religijnym Podlasia, które ulega powolnemu zapomnieniu. Chcąc temu zapobiec podjęli się misji ochrony lokalnego dziedzictwa kulturowego i piękna drewnianej architektury Podlasia, bowiem tylko religia, język i obyczaje mogą pozwolić na zachowanie tożsamości obecnych i przysłych pokoleń.

Na fotografiach zostały uwiecznione drewniane, wiekowe obiekty sakralne z regionu. Zyskają one szansę na włączenie ich w kulturowo-turystyczne szlaki obejmujące zasięgiem teren województwa podlaskiego: Podlaski Szlak Kulturowy Drzewo i Sacrum, Szlak rękodzieła ludowego, Szlak Frontu Wschodniego I Wojny Światowej, staną się też niezwykle atrakcją Wschodniego Szlaku Rowerowego *Green Veloo*.

Przedsięwzięcie pozwoli na ukazanie niepowtarzalnej mozaiki etniczno-religijnej regionu, skłoni do refleksji i przyczyni się do wzmocnienia poczucia tożsamości oraz więzi emocjonalnych mieszkańców regionu z jego dziedzictwem kulturowym. Ponadto wystawa zainicjuje działania w kierunku rewitalizacji społecznej zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich w oparciu o istniejący potencjał kulturowy i społeczny.

CIECHANOWIEC

Muzeum Rolnictwa im. ks. K. Kluka w Ciechanowcu, ul. Pałacowa 5

18 września 2016 r., godz. 10.00-18.00

Piknik rodzinny „JESIEŃ W POLU I ZAGRODZIE”

Festyn w ciechanowieckim skansenie nawiązujący do prac polowych i gospodarskich na XIX-wiecznej wsi podlaskiej - to niezapomniana podróż do przeszłości i niecodzienna lekcja historii. Poprzez interakcję turysta spotyka się tradycją podlaskiej wsi.

Pokazy zaprezentowane w skansenowskiej scenerii wiejskiej mają na celu przypomnienie i utrwalenie tradycyjnych zwyczajów i obrzędów związanych z kopaniem ziemniaków i pracami gospodarskimi oraz domowymi w okresie jesiennym. Najważniejszym punktem programu będzie pokaz kopania ziemniaków motykami oraz kopaczką konną i „tłoka” – zbieranie ziemniaków za kopaczką z udziałem widzów. Po tym nastąpi bronowanie kartofliska broną konną. Na terenie skansenu zostaną rozstawione także stoiska gastronomiczne z tradycyjną kuchnią regionalną prezentowaną przede wszystkim przez gospodarstwa agroturystyczne z doliny Bugu. Podczas festynu będą odbywały się też koncerty zespołów folklorystycznych i kapel ludowych, przewidziano liczne konkursy z nagrodami, np. obieranie ziemniaków na czas, a także proste tradycyjne gry i zabawy dla dzieci i rodziców. Ponadto dzieci wezmą udział w konkursie plastycznym „Jesień w polu i zagrodzie”, do którego przygotowują się uczestnicząc w pokazach etnograficznych. Powodzeniem cieszą się proste i tradycyjne zajęcia manualne, takie jak wykonywanie laleczek z makówek i gałganków, jesiennych koralików czy ludzików z kasztanów. Festynowi towarzyszą pokazy zanikających dziś zawodów i prac domowych: plecionkarstwa, kowalstwa, obróbki lnu, tkania na krosnach, przędzenia na kołowrotku, obróbki ziarna w stępie i na żarnach, strzyżenia owiec, piłowania drewna, ciosania bali, pracy na tokarce, skubania gęsi, darcia pierza, ręcznego wyrobu masła i śmietany oraz serów, szatkowanie kapusty oraz udeptywanie jej w beczce do kiszzenia i wiele innych. Niecodzienną atrakcją będą stoiska prezentujące przygotowania zapasów do spiżarni na zimę, degustacja specjalów podlaskich z kuchni polowej – placków ziemniaczanych, babki ziemniaczanej, kiszki ziemniaczanej, bigosu, zupy kartoflanki, podpłomyków, piwa jałowcowego, naparów ziołowych, chleba razowego oraz pieczenie ziemniaków w ognisku na kartoflisku.

PROGRAM

godz. 10.00

POKAZY JESIENNYCH PRAC DOMOWYCH I GOSPODARSKICH:

PIECZENIE CHLEBA, POKAZ SZATKOWANIA I KISZENIA KAPUSTY, STRZYŻENIE OWIEC, PRACA KOWAŁA W KUŹNI, OBRÓBKA ZIARNA, PODSKUBYWANIE GĘSI I DARCIE PIERZA, WIROWANIE MLEKA W CENTRYFUDZE I WYRÓB MASŁA, POKAZ PRACY SILNIKÓW SPALINOWYCH I MASZYN GOSPODARSKICH, OBRÓBKA LNU

STOISKA Z JADŁEM REGIONALNYM, MIODAMI, WARZYWAMI, STOISKA TWÓRCÓW LUDOWYCH I HANDLARZY Z RĘKODZIEŁEM, KUCHNIA POŁOWA Z JESIENNYMI PRZYSMAKAMI

PIECZENIE ZIEMNIAKÓW ORAZ KIEŁBASEK W OGNISKU

godz. 14.00

JESIENNE PRACE POŁOWE:

POKAZ KOPANIA ZIEMNIAKÓW MOTYKAMI, KOPACZKĄ KONNĄ I „TŁOKA” Z UDZIAŁEM WIDZÓW, BRONOWANIE KARTOFLISKA

godz. 16.00

JESIENNE KONKURSY Z NAGRODAMI ORAZ ZABAWY DLA DZIECI I DOROSŁYCH

godz. 10.00 - 18.00

WYSTĘPY ZESPOŁÓW FOLKLORYSTYCZNYCH I KAPEL LUDOWYCH

CZYŻEW

Powiatowe Obchody Roku Chrztu Polski

Stowarzyszenie Kulturalne Ziemi Czyżewskiej

Gminny Ośrodek Kultury w Czyżewie

Zespół Szkół w Rosochatem Kościelnem

9 września 2016 r.

Gminny Ośrodek Kultury w Czyżewie, ul. Mazowiecka 34

Uroczyste podsumowanie „Powiatowego Konkursu Plastyczno-Fotograficznego ph. Kościoły, krzyże, kapliczki Powiatu Wysokomazowieckiego” - nagrodzenie laureatów konkursu, promocja folderu podsumowującego projekt oraz otwarcie wystawy czynnej do końca września

poniedziałek 9.00- 15.00, wtorek – piątek 9.00- 18.00, sobota 15.00- 18.00

DOWSPUDA

Powiat Suwalski - wydarzenia w ramach EDD 2016 na terenie powiatu suwalskiego współorganizowane z Marszałkiem Województwa Podlaskiego przy współpracy z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Raczkach, Archiwum Państwowym w Suwałkach oraz Gminą Filipów

Dowspuda, Filipów nad Rospudą i okolice

17-18 wrzesień 2016 r.

Podczas tegorocznych obchodów EDD powiat suwalski oraz Marszałek Województwa Podlaskiego zapraszają na wędrowkę w głąb historii – poczynając od czasów rzymskich do pierwszej połowy XIX wieku. Z okazji roku Henryka Sienkiewicza i 360 rocznicy bitew pod Prostkami i Filipowem (1656 r.) - na dłużej zatrzymamy się jednak w okresie XVII wieku, w czasach potopu szwedzkiego.

W sobotę, 17 września w Dowspudzie, na terenie dawnej XIX-wiecznej rezydencji parkowo-pałacowej hrabiego Ludwika Michała Paca odbędzie się szereg wydarzeń w ramach cyklu „Z wizytą u Paców”. Zawita tu m.in. XVII-wieczna szlachta z atrakcjami przysiółka szlacheckiego „Pacowa Chata” (z warsztatami dawnych tańców, pokazami i dawnymi igraszkami), pojawią się też rekonstruktorzy z ziemi mielnickiej w autentycznych kostiumach z filmu „Ogniem i mieczem”. Zaprezentujemy epokowy buduar - pokaz strojów od połowy XVIII wieku do lat 30-tych XIX wieku. Będzie można obejrzeć makietę dowspudzkiego pałacu - niegdyś perły architektury XIX w., wystawę poświęconą właścicielowi i historii jego rodu na dawnych polskich kresach oraz wystawę dokumentów z XVII i XVIII wieku. Umożliwimy bliskie spotkanie z hrabią Pacem i jego małżonką Karoliną oraz innymi kostiumowymi postaciami. Wspólnie poczytamy sienkiewiczowskie dzieła „Quo Vadis” i

„Potop”, będzie też można sprawdzić wiedzę z tej dziedziny w quizie. Wykładami i prezentacjami przybliżymy historię rocznicowych bitew z potopu szwedzkiego oraz śladów jakie po nich zostały do dziś.

Wieczne wydarzenia kulturalne wpisane są w cykl „Pacowska Akademia Kultury (PAC) prezentuje”. Zapraszamy do wnętr zabytkowej kordegardy na kameralny koncert muzyki dawnej (barokowej). Pod portykiem pałacu Paca zabrzmia mocne dźwięki - zagra zespół „Drah”. Wcześniej, przy pozostałościach dowspużdzkiej rezydencji odbędzie się widowisko typu światło i dźwięk z wykorzystaniem pacowskiej historii.

W niedzielę – 18 września – wyruszymy w okolice Filipowa nad Rospudą na pole bitwy z 1656 roku. Zostanie też odsłonięty odnowiony pomnik i tablica informacyjna upamiętniająca tamto wydarzenie.

PROGRAM

Zespół pałacowy L. M. Paca w Dowspużdzie

17 września (sobota) godz. 13.00-21.00

„Z wizytą u Paców”

13.00 Oficjalne otwarcie EDD 2016 w powiecie suwalskim przez przedstawicieli samorządów Województwa Podlaskiego i Powiatu *kordegarda*

13:10 Narodowe Czytanie Sienkiewicza – wybrane fragmenty „Quo Vadis” i „Potopu” *kordegarda*

13:40 Wspomnienie bitew potopu szwedzkiego Prostki – Filipów w rocznicę 360-lecia (1656 r.) - referat okolicznościowy, dr Sławomir Augustowicz *kordegarda*

14.30 Pacowie u Paców – otwarcie atrakcji XVII-wiecznego przysiółka szlacheckiego „Pacowa Chata” (historyczne pokazy, dawne igraszki, warsztaty tańców dawnych, spotkanie z XVII-wieczną szlachtą) *teren boiska Zespołu Szkół im. L. M. Paca w Dowspużdzie*

15:00 Prezentacja architektury dowspużdzkiego pałacu Ludwika Michała Paca na podstawie makiety pałacu, Tomasz Rogala *kordegarda*

15:30 Pieniądz Rzeczypospolitej w okresie potopu szwedzkiego, czyli skąd się wzięła złotówka, Adam Bordzio *kordegarda*

15:45 Co nam zostało ze szwedzkiego potopu – krótka prezentacja wybranych miejsc i śladów związanych z historią potopu na ziemi suwalskiej, Tadeusz Sobuniewski *kordegarda*

16:30 Epokowy buduar (Paców) – historia zapisana w ubiorze; pokaz epokowych strojów od połowy XVIII wieku do l. 30-tych XIX wieku; reżyseria, charakteryzacja i prelekcja, Mariusz Krzywicki *kordegarda*

18:15 Quiz sienkiewiczowski z nagrodami *kordegarda (przedsiónek)*

18:30 – 21:00 Wydarzenia kulturalne z cyklu „Pacowa Akademia Kultury (PAC) prezentuje”:

18:30 Musica sarmatica „Ogniem i mieczem – śpiewem i lutnią” – sarmackie nuty w nadropspużdzkiej przestrzeni, koncert zespołu muzyki dawnej „Contra belluM” *kordegarda - sala kominkowa*

19:50 Plenerowe widowisko typu światło i dźwięk pn. „Pacowe epizody”, współpraca z GOK Raczki *ruiny pałacu Paca*

20:00 Koncert „Pamięci Saszy” zespół „Drah” *portyk pałacu Paca*

W trakcie wydarzeń:

- historyczne wystawy, w tym wystawa dokumentów z XVII-XVIII wieku ze zbiorów Archiwum Państwowego w Suwałkach, wystawa rekwizytów i kostiumów z filmu „Ogniem i Mieczem” z zasobów Ośrodka Dziejów Ziemi Mielnickiej *światlica internatu Zespołu Szkół im. L. M. Paca*

- jarmark z lokalnymi produktami, rękodziełem

FILIPÓW

18 września (niedziela)

Seminarium popularno-naukowe pt. „Ślady bitwy pod Filipowem - 1656”
(część terenowa):

13:30 Odsłonięcie odnowionej tablicy informacyjnej i pomnika bitwy z 1656 roku

13:40 Zwiedzanie miejsc stanowisk wojsk polsko-litewskich w Filipowie (T. Sobuniewski, S. Augusiewicz)

14:40 Zwiedzanie miejsc stanowisk wojsk szwedzkich w ok. Mieruniszek
(T. Sobuniewski, S. Augusiewicz)

18:00 wspólne ognisko w obozie hetmana Gosiewskiego

(udział na podstawie wcześniejszej rejestracji uczestnictwa w Starostwie Powiatowym w Suwałkach, tel. 87 565 92 72)

TYKOCIN

Fundacja Centrum Badań nad Historią i Kulturą Małych Miast we współpracy z właścicielami tykocińskich domów – zabytków architektury drewnianej

17 września 2016 r.

„Kościół, pomnik i dom. Miejsce architektury drewnianej w koncepcji urbanistycznej Nowego Rynku zrealizowanej przez Jana Klemensa Branickiego”

godz. 10.30

Wycieczka z przewodnikiem po Placu Czarnieckiego. Przedstawienie koncepcji przebudowy rynku przez Jana Klemensa Branickiego i związków pomiędzy zabytkami architektury – kościołem św. Trójcy, pomnikiem Stefana Czarnieckiego i domami mieszkalnymi w pierzei północnej.

godz. 11.00

Spotkanie w zabytkowym domu przy Placu Czarnieckiego 10 wzniesionym przez tykocińskiego murarza Maksymiliana Kizlinga w końcu XIX w. Obiekt ten zostanie zaprezentowany jako przykład podlaskiej architektury małomiasteczkowej o ciekawej historycznej genezie: wraz z kościołem św. Trójcy i pomnikiem hetmana Stefana Czarnieckiego stanowi ważny element architektoniczny Nowego Rynku - rokokowego założenia urbanistycznego, stworzonego w połowie XVIII w. przez Jana Klemensa Branickiego. Dom Maksymiliana Kizlinga - z widokiem na kościół i pomnik Czarnieckiego - powstał na fundamentach dawnej oficyny skarbowej Branickich i jest obecnie ostatnim zachowanym oryginalnym drewnianym domem mieszkalnym jakie od XVIII w. do lat 80-tych XX w. tworzyły zabudowę północnej pierzei tykocińskiego rynku.

„Szlak Architektury Drewnianej Tykocina”

godz. 11.40-13.30

Wycieczka po Tykocinie Szlakiem Architektury Drewnianej.

Podczas wycieczki będzie można zwiedzić trzy drewniane domy mieszkalne należące do zasiedziały tykocińskich rodzin: dom wybitnego organisty Zygmunta Czujaka, dom rodziny Pogorzelskich – tykocińskich stolarzy oraz dom należący przed wojną do żydowskiej rodziny Olsztajnow, właścicieli sklepu żelaznego, zamieszkały po II wojnie przez rodzinę

tykocińskiego młynarza Adolfa Mieńko. Właściciele przedstawią historię domów i rodzin oraz zaprezentują rodzinne pamiątki.

SUPRAŚL

Muzeum Ikon w Supraślu

Oddział Muzeum Podlaskiego w Białymstoku, ul. Klasztorna 1

10-11, 17-18 września 2016 r., godz. 13.00

„Przestrzeń świątyni w przestrzeni muzealnej” – specjalne spotkania na ekspozycji (obowiązuje wcześniejsza rezerwacja uczestnictwa pod nr tel. 509 336 829)

WASILKÓW

Podlaskie Muzeum Kultury Ludowej, ul. Nadawki 21 C

18 września 2016 r.

Festyn Podlaskie Muzeum Kultury Ludowej zaprasza

godz. 11.00-17.00

Inauguracja Europejskich Dni Dziedzictwa 2016 w województwie podlaskim

Inscenizacje teatralne obrzędów ludowych w wykonaniu zespołów:

Knyszynianki, Pogodna Jesień i Tęcza

godz. 13.00-15.00

Występ zespołów folklorystycznych: Narwianie, Skowronki

godz. 16.00-17.00

Koncert Janusza Laskowskiego

A ponadto: warsztaty kulinarne kuchni tatarskiej, pokaz wypieku sękacza i wyrobu kartaczy (ODR Szepietowo), gawędy Ryszarda Dolińskiego na temat bimbrownictwa na ekspozycji Leśna bimbrownia, kiermasz rękodzieła ludowego, podlaskich wyrobów kulinarnych, warsztaty ludowego rękodzieła: plecionkarstwo i garncarstwo.

Na wszystkie wydarzenia wstęp wolny

Więcej na stronie www.wrotapodlasia.pl

Regionalny Koordynator EDD

Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego

Patronat Medialny

www.wrotapodlasia.pl

Patronat Honorowy

Marszałek Województwa Podlaskiego